ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

2nd ANNUAL CONFERENCE – H.A.RI.MA.
"Operating in a Risk Environment"

Τρίτη, 12 Ιουλίου 2022 – Με μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκε το **2nd ANNUAL CONFERENCE – "Operating in a Risk Environment"** που διοργάνωσαν ο αναγνωρισμένος πυλώνας για το **Risk Management** στο σύστημα ελέγχου της **Εταιρικής Διακυβέρνησης,** μέλος των **FERMA** *(https://www.ferma.eu/)* **FECMA** *(https://www.fecma.eu/)* και **ICA** *(https://www.int-comp.org/),* Πανελλήνιος Σύνδεσμος Στελεχών Διαχείρισης Κινδύνου **(ΠΑ.ΣΥ.Σ.ΔΙ.Κ** *https://www.harima.gr/el/*) με την **CLEON Conferences & Communications** *(www.cleon.gr).*
Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε την **Τετάρτη 6 Ιουλίου 2022** στο ξενοδοχείο **Divani Caravel,** στην **Αθήνα.** Κύριος συντονιστής του συνεδρίου ήταν ο **Γιάννης Παπαγεωργίου,** Senior Risk Consultant, Claims Manager της εταιρείας Aon Greece**.**

Το συνέδριο διεξήχθη υπό την αιγίδα του **Υπουργείου Οικονομικών**, της **Περιφέρειας Αττικής**, του **Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών** (ΣΕΒ), της **Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών**, της **Ελληνικής Συνομοσπονδίας Εμπορίου & Επιχειρηματικότητας** (ΕΣΕΕ) της **Εθνικής Αρχής Διαφάνειας** (ΕΑΔ) και του **Ελληνικού Συνδέσμου Προμηθευτών Ενέργειας** (ΕΣΠΕΝ).

Ο **Νικόλας Γκουζέλος,** Πρόεδρος του **Πανελλήνιου Συνδέσμου Στελεχών Διαχείρισης Κινδύνου (ΠΑ.ΣΥ.Σ.ΔΙ.Κ)** άνοιξε το συνέδριο και αφού καλωσόρισε και ευχαρίστησε όλους τους συμμετέχοντες στο συνέδριο αλλά και όσους συνέβαλαν στις εργασίες του συνεδρίου, αναφέρθηκε στις δράσεις του **ΠΑ.ΣΥ.Σ.ΔΙ.Κ,** στις δράσεις που έχει επιτελέσει καθώς και στο μακροπρόθεσμο όραμα του που είναι η ισχυροποίηση του ρόλου των στελεχών διαχείρισης κινδύνων και η ενίσχυση τους μέσα από συνεχή επιμόρφωση καθώς και θεσμικές παρεμβάσεις.

Την έναρξη του συνεδρίου χαιρέτισε αρχικά ο Περιφερειάρχης Αττικής, **Γιώργος Πατούλης,** στην συνέχεια ο **Νικόλαος Κουλοχέρης,** Γενικός Γραμματέας Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών.

Στην συνέχεια, ο **Νικήτας Κωνσταντέλλος**, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος στην ICAP CRIF, χαιρέτισε τις εργασίες του Συνεδρίου. Στην ομιλία του έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην εξέλιξη των Οργανισμών Πιστοληπτικής Διαβάθμισης ως Sustainability Rating Providers, ενώ τόνισε την σημαντικότητα της βιωσιμότητας στην οικονομία, η οποία επιτυγχάνεται μέσω των εξειδικευμένων κριτηρίων Περιβαλλοντικής, Κοινωνικής και Διακυβερνητικής (ESG Ratings). Τέλος, ανέλυσε εκτενώς τις δυνατότητες της ICAP CRIF, ως ο μοναδικός Credit Rating Agency στην Ελλάδα, στο μέλλον να παρέχει σε όλη την Ευρώπη Business, Industry και Country Ratings.

Η **Charlotte Hedemark,** Senior Risk Specialist, Customer Success Risk Assurance, GR&AS στον χαιρετισμό που απηύθυνε αναφέρθηκε στην τελευταία έκδοση της έκθεσης FERMA European Risk Manager Report 2022 δείχνει ότι οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι για τις επιχειρήσεις το 2022 συνδέονται ή ενισχύονται από την πανδημία και την ουκρανική κρίση. Τέτοιοι κίνδυνοι είναι οι κυβερνοαπειλές, οι διαταραχές στις εφοδιαστικές αλυσίδες, οι γεωπολιτικές αβεβαιότητες, η αβέβαιη οικονομική ανάπτυξη, κυρίως με την αύξηση των πρώτων υλών, του κόστους ενέργειας και το ζήτημα της διαθεσιμότητάς τους καθώς και ο πληθωρισμός. Οι επιθέσεις στον κυβερνοχώρο συνεχίζουν να βρίσκονται στο επίκεντρο βραχυπρόθεσμα (12 μήνες) και μεσοπρόθεσμα (3 χρόνια), ενώ οι κίνδυνοι που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα είναι δύο από τους τρεις κορυφαίους κινδύνους μακροπρόθεσμα (10 χρόνια), με την κλιματική αλλαγή τον υπ' αριθμόν ένα κίνδυνο και τη φυσική καταστροφή νούμερο τρία. Η Charlotte Hademark προλόγισε επίσης και τη σημασία του FERMA Forum το οποίο θα διεξαχθεί στην Κοπεγχάγη μεταξύ 9 – 11 Οκτωβρίου, ενός συνεδρίου που δίνει τη δυνατότητα συνέχισης του διαλόγου πάνω σε θέματα διαχείρισης κινδύνων.

Η **Françoise Bergé,** Risk and Regulatory Partner, PwC France, μοιράστηκε τις σκέψεις της σχετικά με τα βασικά αποτελέσματα της έρευνας της FERMA (FERMA European Risk Manager Report 2022). Η συζήτηση επικεντρώθηκε, μεταξύ άλλων, στις τρέχουσες πρακτικές διαχείρισης κινδύνων, στις τάσεις που επηρεάζουν την ασφαλιστική αγορά, στην ευθύνη των Risk Managers σε θέματα ESG και Αειφορίας και πολλά άλλα.

Ο **Ludo Theunissen**, President, Federation of European Credit Management (FECMA) χαιρέτισε το συνέδριο και η **Βασιλική Λαζαράκου,** Member of the Management Board of the European Securities and Markets Authority – ESMA,

τόνισε στην εισαγωγική ομιλία της ότι το θέμα της σημασίας της διαχείρισης κινδύνου αναφέροντας ότι η διαχείριση κινδύνου δεν ήταν ίσως ποτέ πιο σημαντική από ό,τι είναι τώρα λόγω των αυξανόμενων εποπτικών απαιτήσεων, της μεγάλης χρήσης ψηφιακής τεχνολογίας και της μεγαλύτερης πολυπλοκότητας των κινδύνων που αντιμετωπίζονται σήμερα.

Το πρώτο πάνελ συζήτησης είχε θέμα: ***«Κίνδυνοι και ευκαιρίες από τη χρήση των δεικτών ESG».*** Το πάνελ συντόνισε ο **Παναγιώτης Βαλαντάσης**, Διευθύνων Εταίρος της συμβουλευτικής εταιρείας Aegean Experts. Συμμετείχαν, η **Κατερίνα Κατσούλη**, Διευθύντρια ESG & Βιωσιμότητας της Grant Thornton Greece, η **Αγγελική Ελευθερίου** Ανώτερη Διευθύντρια Εταιρικών Υποθέσεων και ESG στη Nova Wind, ο και ο **Γιώργος Οικονόμου**, Επικεφαλής της ομάδας Analytics της ICAP/CRIF Credit Rating Agency (CRA).

Αρχικά, η **Κατερίνα Κατσούλη** έκανε μία πολύ εμπεριστατωμένη παρουσίαση γύρω από τις τρέχουσες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε θέματα βιωσιμότητας αναφερόμενη σε κατευθυντήριες οδηγίες και κανονισμούς που είτε ψηφίστηκαν πρόσφατα από το Ευρωκοινοβούλιο είτε βρίσκονται σε διαβούλευση. Τόνισε ότι όσες εταιρείες εφαρμόζουν ουσιαστικά το ESG μπορούν να κάνουν καλύτερη διαχείριση κινδύνων. Τέλος ανέφερε ότι η μη χρηματοοικονομική πληροφόρηση (ESG κλπ) έχει ενσωματωθεί στις τριμηνιαίες αναφορές.

Στην συνέχεια, η **Αγγελική Ελευθερίου** ανέφερε τα οφέλη τα οποία μπορούν να έχουν οι μεγάλες, μη εισηγμένες εταιρείες όταν εφαρμόσουν και να ενσωματώσουν στην κουλτούρα τους το ESG με σημαντικότερο ίσως από αυτά την βελτίωση της αξίας τους (αποτίμησής τους). Επίσης εξήγησε και έδωσε παραδείγματα γιατί η τεχνολογία είναι μία παράμετρος καταλυτική για την βελτίωση των δεικτών περιβάλλοντος (E), κοινωνίας (S) και διακυβέρνησης (G).

Τέλος ο **Γιώργος Οικονόμου**, Επικεφαλής της ομάδας Analytics της ICAP/Crif Credit Rating Agency (CRA) παρουσίασε το ρόλο και τις προκλήσεις που καλούνται τα CRAs (οίκοι πιστοληπτικής αξιολόγησης) να αντιμετωπίσουν που απορρέουν από την ενσωμάτωση των κριτήριων ESG στις αξιολογήσεις τους. Μεταξύ αυτών οι ανομοιογένεια των προτύπων και των κοινοποιήσεων. Επίσης ανέφερε ότι οι περισσότερες εταιρείες που αναφέρονται σε ESG δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στο γράμμα E (περιβάλλοντος), αλλά εξίσου μεγάλη σημασία έχουν και τα θέματα κοινωνίας (S) και διακυβέρνησης (G).

Ακολούθησαν οι ομιλίες των **Ιωάννη Κούνα** Head of Commercial Risk South East Europe, Atradius Greece και **Δημήτρη Καραβασίλη**, CEO & Founder, DK Marketing σχετικά με το International Trade Risk Management.

Ο **Ιωάννης Κούνας,** ανέπτυξε τα πλεονεκτήματα της ασφάλισης εμπορικών πιστώσεων και τη σημαντικότητα της, αφενός μεν για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, αφετέρου δε για την ανάπτυξη των ελληνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Κατά τη διάρκεια της ομιλίας περιέγραψε τα βασικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την παροχή των πιστωτικών ορίων και έθεσε τις προοπτικές για την παγκόσμια οικονομία, τις προβλέψεις της Atradius για τις πτωχεύσεις των επιχειρήσεων στο διεθνές περιβάλλον αλλά και τις πιο υποσχόμενες αγορές για το 2022. Τέλος, παρουσίασε τα συνοπτικά οικονομικά μεγέθη του ομίλου Atradius, ο οποιος παρέχει υπηρεσίες ασφάλισης εμπορικών πιστώσεων και είσπραξης απαιτήσεων, με παρουσία σε περισσότερες από 50 χώρες παγκοσμίως.

Σε ξεχωριστή ομιλία ο **Νέστορας Παπαρούπας,** Product Manager, TÜV HELLAS (TÜV NORD) S.A. αναφέρθηκε στην ***«Έννοια του Risk Appetite & η συμβολή της στη χάραξη στρατηγικής».*** Στην παρουσίασή του, επιχείρησε να δώσει έναν ορισμό του Risk Appetite, μία από τις πλέον αμφιλεγόμενες έννοιες του Risk Management. Στη συνέχεια παρουσίασε την σύνδεση του Risk Appetite με το Risk Tolerance καθώς και όλα εκείνα τα εταιρικά μεγέθη τα οποία είναι απαραίτητα στην χάραξη της επιχειρηματικής στρατηγικής, όπως είναι οι δείκτες επίδοσης, η εταιρική στοχοθεσία, τα όρια παρακολούθησης δεικτών και τα σημεία παρεμβάσεων για την διόρθωση και βελτίωση της εταιρικής επίδοσης κ.α.

Η δεύτερη ενότητα είχε θέμα: ***"Energy Risk Management"***. Το πάνελ συντόνισε ο **Μίλτος Ασλάνογλου,** General Manager, Hellenic Association of Energy Suppliers. Συμμετείχαν οι **Χρήστος Γεωργαντώνης**, MBA · Energy Enthusiast, Energy Transition, Group Energy Manager at TITAN Cement Group και **Όμηρος Βλάχος**, Director - Long Term Trading, Energy Management & Trading Business Unit, ΔΕΗ.

Αρχικά ο **Μίλτος Ασλάνογλου** παρουσίασε τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, οι πολύ υψηλές τιμές αλλά και η αδυναμία των προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας να διαχειριστούν τόσο το ύψος των τιμών όσο την έντονη μεταβλητότητα. Οι ελληνικές ενεργειακές εταιρείες αλλά και οι εταιρείες στις οποίες το

ενεργειακό κόστος είναι κρίσιμος παράγοντας της παραγωγής τους, επηρεάζοντας καθοριστικά την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους. Για το λόγο αυτό, σε επίπεδο εταιρειών είναι αναγκαίο να αναπτύξουν οι εταιρείες τις κατάλληλες δομές για να διαχειρίζονται με αποτελεσματικό τρόπο την μεταβλητότητα των τιμών ενέργειας.

Ο **Χρήστος Γεωργαντώνης**, αναφέρθηκε στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ενεργοβόρες εταιρείες, όπου πλέον το πρόβλημα δεν είναι μόνο το θέμα του ύψους και της μεταβλητότητας των τιμών, αλλά ακόμα και η δυνατότητα εξασφάλισης του εφοδιασμού ενέργειας. Η χαμηλή ρευστότητα και διαθεσιμότητα προϊόντων αντιστάθμισης κινδύνων δεν επιτρέπει στις εταιρείες να σχεδιάσουν μια μακροχρόνια πολιτική διαχείρισης κινδύνων, αλλά και να αναπτύξουν με αποτελεσματικό τρόπο τα τμήματα των εταιρειών τους, που θα αναλάβουν τη διαχείριση των κινδύνων αυτών.

Ο **Όμηρος Βλάχος,** αναφέρθηκε στο ιδιαιτέρως δυσμενές περιβάλλον που έχει διαμορφωθεί από τα μέσα του 2021, και για τα μέτρα των εταιρειών ενέργειας να διαχειριστούν τους κινδύνους στο πλαίσιο της παγκόσμιας ενεργειακής κρίσης. Η μεταβλητότητα των τιμών, και ιδίως το απολύτως ασταθές γεωπολιτικό περιβάλλον, υποχρεώνει τις εταιρίες ενέργειας να δραστηριοποιούνται σε ένα ιδιαιτέρως δυσμενές περιβάλλον, και να επιταχύνουν τις ενέργειες τους να αναπτύξουν τις εσωτερικές δυνατότητες τους να διαχειρίζονται τους κινδύνους.

Τέλος, ο **Μίλτος Ασλάνογλου** ανακοίνωσε τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού σεμιναρίου για Energy Risk Managers, σε συνεργασία του Πανελληνίου Συνδέσμου Στελεχών Διαχείρισης Κινδύνων (HARIMA) και του Ελληνικού Συνδέσμου Προμηθευτών Ενέργειας (ΕΣΠΕΝ).

Το πάνελ ολοκληρώθηκε με την ομιλία του **Βασίλη Δρακόπουλου,** μέλους του H.A.RI.MA., Group Insurance Manager and Captive CRO at Coca-Cola Hellenic Bottling Company που αναφέρθηκε στο θέμα: **"Insurance & Risk Officer: The new role".** Ο Βασίλης Δρακόπουλος επισήμανε τη σημαντικότητα που έχει ο ρόλος του υπευθύνου ασφαλίσεων σε έναν οργανισμό λαμβάνοντας υπ' όψη την επίταση πολλών κίνδυνων και τις αυξημένες ανάγκες τεχνογνωσίας που επιβάλλονται σε ένα ρόλο όπως αυτό.

Τρίτη ενότητα με θέμα: ***"Mergers & Acquisitions"*** και συντονιστή τον **Αθανάσιο Ρήγα,** Partner, LL.M (multi) KRP Law Firm. Στο πάνελ μετείχαν οι **Κωνσταντίνος Κλεισούρας,** Διευθύνων Εταίρος της Δικηγορικής Εταιρείας Κλεισούρας Γαβουνέλης Κυρζοπούλου Δικηγορική

Εταιρεία, **Δρ. Πάνος Κοντογεωργακόπουλος,** Partner, K R P Law Firm, **Θάνος Μπενέκος,** Director - Strategy, Mergers & Acquisitions at Erma Fist Group και **Σταμάτης Δρακακάκης,** Partner, Zepos & Yannopoulos

Ο **Κωνσταντίνος Κλεισούρας** εστίασε καταρχάς στις μακροσκοπικές και μικροσκοπικές αιτίες δημιουργίας ή επίτασης κινδύνων που απαντώνται σε συναλλαγές εξαγορών εταιρειών, όπως λ.χ. στην αστάθεια του Έλληνα νομοθέτη, στην αντιφατική νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, αλλά και στις κρυφές υποχρεώσεις και ευθύνες των μελών της διοίκησης του - προς εξαγορά- νομικού προσώπου. Εν συνεχεία αναφέρθηκε στις σύγχρονες μεθόδους αντιμετώπισης και περιορισμού των ως άνω κινδύνων και ιδιαίτερα στην ανάγκη για μία ολιστική προσέγγιση της διεργασίας του νομικού ελέγχου, μέσω της αξιοποίησης οιασδήποτε πηγής πληροφόρησης σε σχέση με την επιχείρηση-στόχο, συμπεριλαμβανομένων ακόμη και επιτόπιων ελέγχων εντός και εκτός της έδρας αυτής.»

Ο **Δρ. Πάνος Κοντογεωργακόπουλος** αναφέρθηκε σε συντομία στον νομικό έλεγχο (legal due diligence) της προς εξαγορά εταιρείας ως μέσο περιορισμού του ρίσκου του υποψήφιου αγοραστή στο προσυμβατικό στάδιο της σκοπούμενης συναλλαγής. Επισήμανε σχετικά, ότι ένας ολοκληρωμένος και στοχευμένος νομικός έλεγχος, σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες μορφές ελέγχου που πρέπει να διεξάγει μέσω των συμβούλων του ένας επιμελής αγοραστής κατά τις ανάγκες της εκάστοτε συναλλαγής (tax, financial, technical, commercial, environmental, IT due diligence κ.α.), θα προσφέρει πολύτιμη γνώση στον αγοραστή για τις σχέσεις και την υφιστάμενη κατάσταση της προς εξαγορά εταιρείας. Στη συνέχεια ο Δρ. Κοντογεωργακόπουλος αναφέρθηκε στις συναλλαγές, στις οποίες ο χρόνος υπογραφής της συναλλαγής (signing date) δεν συμπίπτει με τον χρόνο ολοκλήρωσης αυτής (closing date) και σε βασικούς λόγους στους οποίους μπορεί να οφείλεται τούτο (κυρίως ανάγκη πλήρωσης αναβλητικών αιρέσεων, Conditions Precedent, CPs, όπως η ανάγκη απόκτησης κάποιας άδειας ή κατά περίπτωση γνωστοποίηση της συναλλαγής στην αρμόδια Επιτροπή Ανταγωνισμού). Κλείνοντας ο Δρ. Κοντογεωργακόπουλος έκανε μια σύντομη αναφορά σε τρόπους αντιμετώπισης του ρίσκου του αγοραστή στο χρονικό διάστημα μεταξύ signing και closing,

χρόνος κατά τον οποίον ο αγοραστής δεν έχει πλέον πληροφόρηση για την κατάσταση και τις συναλλαγές της προς εξαγορά εταιρείας. Μίλησε συγκεκριμένα για τη δυνατότητα πρόβλεψης: α) ρητρών MAC (Material Adverse Change) στο συμβατικό κείμενο της συναλλαγής και τη σχέση τους στο εσωτερικό ουσιαστικό δίκαιο με το άρθρο 388 ΑΚ και τα γεγονότα ανωτέρας βίας, β) ρητρών σχετικές με Interim Conduct of Business και κυρίως για την πρόβλεψη υποχρέωσης του πωλητή να διεξάγει τις εργασίες της πωλούμενης εταιρείας κατά τη συνήθη πορεία των συναλλαγών και όπως αυτές διεξάγονταν στο παρελθόν (ordinary course of business consistent with past practice), και γ) ρητρών υπό τη μορφή No Leakage ή Permitted Leakage που θα απαγορεύουν ή θα περιορίζουν τον πωλητή να προβαίνει σε συγκεκριμένες εταιρικές πράξεις και συναλλαγές (ασυνήθεις συμβάσεις, διανομή κερδών ή άλλων αμοιβών, κατά περίπτωση απολύσεις ή προσλήψεις κλπ.).

Στην ίδια ενότητα, ο **Θάνος Μπενέκος**, M&A and Strategy Director του ομίλου επιχειρήσεων ERMA FIRST, αρχικά παρουσίασε συνοπτικά «Τα είδη των συναλλαγών που χαρακτηρίζονται ως M&A Transactions. Παράλληλα, ανέπτυξε τις κατηγορίες ρίσκων που δύναται να αντιμετωπίσει σε μία συναλλαγή ένας ενδεχόμενος επενδυτής, τις μεθόδους αναζήτησης αυτών, τα διαθέσιμα εργαλεία για την ποσοτικοποίησή τους και τέλος, διαθέσιμες βέλτιστες πρακτικές για την αντιμετώπιση αυτών. Συγκεκριμένα, ανέπτυξε τρεις γενικές κατηγορίες ρίσκων: ρίσκα που έχουν άμεση σχέση με την εταιρεία στόχο, ρίσκα που έχουν σχέση με την χώρα στην οποία διενεργείται μία συναλλαγή και ρίσκα που έχουν σχέση με το ευρύτερο χρηματοοικονομικό περιβάλλον που δραστηριοποιείται η εταιρεία στόχος, δίδοντας έμφαση στις μικροοικονομικές και μακροοικονομικές ιδιαιτερότητες της υφιστάμενης οικονομικής συγκυρίας. Στη συνέχεια ανέλυσε την σημασία των δομημένων, ενδελεχών και προγραμματισμένων ειδικών ελέγχων (Due Diligences), αναφέροντας ανά περίπτωση τις διαθέσιμες ενέργειες μετριασμού των ρίσκων που δύναται να αναδειχθούν από τους εν λόγω ειδικούς ελέγχους.»

Τέταρτη ενότητα με θέμα: ***"Risk Management as a Pillar of Corporate Governance".*** Το πάνελ συντόνισε ο **Άρης Δημητριάδης,** Executive Director Compliance, Risk & Insurance, OTE Group**.** Συμμετείχαν ο **Δημήτρης Βραχωρίτης,** Senior Manager, Governance, Risk & Compliance, Grant Thornton Greece, ο **Μιχάλης Μητσόπουλος** Διευθυντής του Τομέα Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος και Ρυθμιστικών Πολιτικών του ΣΕΒ, η **Βέρρα Μαρμαλίδου**, IIA Greece, Πρόεδρος |ECIIA, Board Member and Treasurer, **Μαίρη Παλαιοκαρίτη**, Risk and Compliance Senior Specialist του Ομίλου ΟΤΕ και ο **Δρ. Δημήτριος Κουφόπουλος**, V. Professor, School of

Law, CCLS, Queen Mary University, Honorary Research Fellow, Birkbeck University, Founder and Director of the Hellenic Observatory of Corporate Governance.

Ο **Μιχάλης Μητσόπουλος** επεσήμανε τα οφέλη που αποκομίζει μια επιχείρηση από την υιοθέτηση αρχών καλής εταιρικής διακυβέρνησης, που περιλαμβάνουν την ανάπτυξη μηχανισμών που με διαδικασίες και διαφάνεια ενισχύουν την ικανότητα εντοπισμού και διαχείρισης κινδύνων αλλά και αξιοποίησης ευκαιριών. Αυτό, τόνισε, οδηγεί σε αξιοκρατία και σε ένα εργασιακό περιβάλλον που αξιολογείται θετικά από εργαζόμενους και συνεργάτες, ενώ στην πράξη σημαίνει και ότι οι χρηματοδότες νιώθουν πιο ασφαλείς, προσφέροντας καλύτερους όρους στην επιχείρηση. Στην Ελλάδα μεγάλο μέρος της αγοράς βρίσκεται στην αρχή μιας μακράς διαδρομής κατά την οποία οι διοικήσεις θα μάθουν να χρησιμοποιούν αυτά τα εργαλεία προς όφελος τους. Επίσης, ένα πρώτο βήμα είναι να ενημερωθούν οι διοικήσεις ενός όλο και μεγαλύτερου αριθμού εταιρειών για το πως πρέπει να πιάσουν την άκρη του νήματος και να στήσουν τους μηχανισμούς ενημερώσεις και τις διαδικασίες εκπαίδευσης. Τέλος, τόνισε, ότι ενόψει και των ρυθμιστικών εξελίξεων στην Ευρώπη, μια κοινή πρόκληση για όλους – επόπτη, νομοθέτη, επιχειρήσεις και επαγγελματίες ειδικούς – είναι η αναζήτηση του σημείου ισορροπίας, στο οποίο θα υπάρξει ουσιαστική πρόοδος στα θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και διαχείρισης ρίσκου από τη μια και, από την άλλη, διατήρησης της ικανότητας των διοικήσεων, σε ένα περιβάλλον ιδιαίτερων προκλήσεων, να λαμβάνουν με ευελιξία τις αποφάσεις που απαιτούνται για την ταχεία μετάβαση προς ένα υπόδειγμα βιώσιμης ανάπτυξης.

Η **Μαίρη Παλαιοκαρίτη**, τόνισε τη σημαντικότητα της αξιοπιστίας στην **αξιολόγηση ενός κινδύνου ή ευκαιρίας (risk or opportunity assessment)** που καλείται να αντιμετωπίσει μία εταιρεία. Παρουσίασε το **Σύστημα Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου ΟΤΕ** εστιάζοντας σε συγκεκριμένο εργαλείο που χρησιμοποιεί ο Όμιλος, όχι μόνο για την αξιολόγηση αλλά και για την καταχώρηση όλων των κινδύνων και ευκαιριών των εταιρειών του. Περιέγραψε με πρακτικά παραδείγματα τρόπους **ποσοτικοποίησης των κινδύνων**, η εφαρμογή των οποίων οδηγεί στη βελτιστοποίηση της αξιολόγησής τους. Εξάλλου, η μείωση της αβεβαιότητας και η αποτελεσματική εξέταση όλων των εναλλακτικών σεναρίων συμβάλλει στη λήψη **βέλτιστων επιχειρηματικών αποφάσεων**.

Πέμπτη ενότητα με θέμα: ***"Risk Management in the Financial Services Sector"***. Το πάνελ συντόνισε η **Κατερίνα Κόνιαρη** Principal, Head of Risk Management at the Financial Services

Sector, Grant Thornton Greece και μέλος του ECB Banking Supervision Market Contact Group. Στο πάνελ μετείχαν επίσης η **Ιωσηφίνα Δεγάϊτα**, Head of Group Operational Risk, National Bank of Greece, ο **Γιάννης Συνοδινός**, Assistant General Manager - Head of Model Validation and Governance, Eurobank, ο **Σωτήριος Παπακωνσταντίνου**, Head of Risk Management, Optima bank και ο **Ευάγγελος Ταμπάκης**, Adviser, European Central Bank.

Τα μέλη του panel αναφέρθηκαν στους κινδύνους τους οποίους έχουν να αντιμετωπίσουν τα Πιστωτικά Ιδρύματα στις σημερινές συνθήκες όπου πλέον της αποτελεσματικής μετάβασης στην πράσινη και ψηφιακή οικονομία, καλούνται να διαχειριστούν και τις σημαντικότατες επιπτώσεις από την πρόσφατη γεωπολιτική κρίση στην Ουκρανία και την προ υπάρχουσα αλλά ραγδαίως επιδεινούμενη ενεργειακή κρίση, στις δραστηριότητές τους καθώς και σε αυτές των πελατών τους. Στο πλαίσιο αυτό, πέρα από την ανάλυση των κινδύνων και των τρόπων διαχείρισής τους, καλύτερης αξιοποίησης των ευκαιριών που παρουσιάζονται συζητήθηκαν και υπό ευρύτερες υπό εξέλιξη αλλαγές που θα επηρεάσουν σημαντικά τις λειτουργίες του τραπεζικού συστήματος στα επόμενα χρόνια.

Η συζήτηση ξεκίνησε με την αναφορά στο σημαντικό και διαρκώς αυξανόμενο κίνδυνο της κυβερνοαπάτης (cyber risk) και συνεχίστηκε με μια σύντομη επισκόπηση θεμάτων όπως environmental, social, talent compliance και outsourcing risks. Παράλληλα με τους νέους κινδύνους, που έχουν ανακύψει και αναγνωριστεί, οι ομιλητές τόνισαν πως δεν πρέπει να υποτιμηθούν οι υφιστάμενοι ή λεγόμενοι και παραδοσιακοί κίνδυνοι.

Το πάνελ αναφέρθηκε στις δράσεις δανειοδότησής από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF), το Greening the Economy κλπ. Οι οποίες παρουσιάζουν σημαντικές ευκαιρίες για τις τράπεζες και τις επιχειρήσεις. Αναφέρθηκε επίσης, πως ένας τομέας που έχει δυναμική αλλά και ρίσκο είναι οι λεγόμενες νεοφυείς επιχειρήσεις – start ups που μπορούν να δώσουν μια δυναμική στην Ελληνική Οικονομία πέρα των παραδοσιακών κλάδων.

Σε σχέση με τον τραπεζικό τομέα, σημαντικό παράγοντα αποτελεσματικής αντιμετώπισης των κινδύνων ή και επιτυχίας τα επόμενα χρόνια θα αποτελέσει πέρα από το όποιο recalibration υφιστάμενων μοντέλων, η ικανότητα των οργανισμών να σκέφτονται / αξιολογούν με πιο ευρύ πνεύμα μελλοντικά πιθανά σενάρια. Επίσης πέρα από την κατασκευή σεναρίων ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην αποφυγή των παρελθοντικών σφαλμάτων σε θέματα modelling,

κάτι που και με την αυξανόμενη χρήση πιο προηγμένων τεχνολογιών AI και ML (Artificial Intelligence και Machine Learning) γίνεται ακόμα πιο επιτακτικό.

Δεδομένης της ανάγκης αποτελεσματικής διαχείρισης όλων των κινδύνων και από τις 3 γραμμές άμυνας των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η ύπαρξη κατάλληλων GRC συστημάτων τα οποία χαρακτηρίζονται από πολλαπλά οφέλη στην βελτίωση της διαφάνειας, της κουλτούρας για τη διαχείριση κινδύνων καθώς και από σημαντικές οικονομίες κλίμακος.

Μια άλλη πρόκληση και κρίσιμος παράγοντας της μελλοντικής επιτυχίας, που δεν πρέπει να υποτιμηθεί, είναι η διαχείριση του ανθρώπινου κεφαλαίου των τραπεζών το οποίο έχει αντιμετωπίσει και ανταποκριθεί σε δύσκολες συνθήκες και διαθέτει μια μοναδική εμπειρία που δεν πρέπει απλά να «ξεχαστεί» ενώ παράλληλα, θα πρέπει να δοθούν τα κατάλληλα κίνητρα σε νέους ανθρώπους να ενταχθούν στο τραπεζικό σύστημα.

Σημαντική ήταν επίσης η αναφορά στο πάντοτε επίκαιρο ζήτημα της επιχειρησιακής συνέχειας (business continuity). Οι προαναφερθείσες προκλήσεις και η έμφαση στο business continuity αφορούν τόσο στις Τράπεζες όσο και στους συνεργάτες τους καθώς μέσω του ολοένα και αυξανόμενου Outsourcing, πλήθος εργασιών και ενίοτε πολύ εξειδικευμένων υλοποιείται πλέον από τρίτους παρόχους / outsources.

Σε σχέση με τις γενικότερες εξελίξεις που έχουν τη δυναμική να αλλάξουν το τραπεζικό τοπίο τα επόμενα χρόνια το πάνελ αναφέρθηκε επίσης στους μακροοικονομικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει η Ευρώπη και η Ελλάδα ειδικότερα. Αυτοί περιλαμβάνουν τον υψηλό πληθωρισμό αλλά και τον κίνδυνο μιας ύφεσης ως αποτέλεσμα της απότομης αύξησης των επιτοκίων.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις θα επηρεάσουν και τη σχέση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με τις κανονιστικές και εποπτικές αρχές. Σχετικά έγινε αναφορά στις εφαρμογές των cloud services και των APIs (Application Programming Interfaces) καθώς και στις επιδράσεις των ψηφιακών νομισμάτων που μπορεί να διευκολύνουν σημαντικά τις ηλεκτρονικές πληρωμές αλλά και μπορεί να εκθέσουν το τραπεζικό σύστημα σε κινδύνους ρευστότητας.

Οι κίνδυνοι από την κλιματική αλλαγή εκτιμάται ότι θα είναι μεσοπρόθεσμα η σοβαρότερη πρόκληση για το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η έλλειψη αξιόπιστων δεδομένων και κοινών προτύπων για τη μέτρηση του αποτυπώματος άνθρακα είναι εμπόδια που θα πρέπει να ξεπερασθούν στο άμεσο μέλλον για την καλύτερη προσαρμογή του χρηματοπιστωτικού συστήματος στις κλιματικές εξελίξεις.

Το πάνελ ολοκληρώθηκε με την ομιλία του **Γρηγόρη Κωνσταντέλου**, Δημάρχου Βάρης, Βούλας, Βουλιαγμένης και Προέδρου της Επιτροπής θεσμών και διαφάνειας της ΚΕΔΕ. Στην τοποθέτηση του, ο Δήμαρχος αναφέρθηκε στις κρίσεις που έχει αντιμετωπίσει κατά τη διάρκεια της θητείας του και στα Σχέδια Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών που δημιουργήθηκαν για τον Δήμο Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης. Αναφέρθηκε μεταξύ άλλων στην πρόσφατη αντιμετώπιση της πυρκαγιάς της 4ης Ιουνίου στο Πανόραμα της Βούλας, στην αντιμετώπιση της χειμερινής κακοκαιρίας «Ελπίς», όπου παρά τις έντονες χιονοπτώσεις διατηρήθηκε ανοιχτό το οδικό δίκτυο της πόλης, την αντιμετώπιση και αποφυγή της περιβαλλοντικής καταστροφής μετά το ναυάγιο του Αγία Ζώνη ΙΙ, καθώς επίσης και στο ευρύτερο πλαίσιο θέσπισης κανόνων, για την εύρυθμη λειτουργία της πόλης. Ακόμη, ο Δήμαρχος, παρουσίασε τη διεύρυνση του πλαισίου προετοιμασίας και πρόληψης των κρίσεων, με την εγκατάσταση και χρήση προηγμένων τεχνολογικών μέσων, όπως είναι τα μεγάλα σύγχρονα drones και οι θερμογραφικές κάμερες για την ανίχνευση πυρκαγιών.

Έκτη ενότητα με θέμα: ***"Public Sector / Region / Municipality Risk Management".*** Το πάνελ συντόνισε ο **Ιωάννης Πλούμπης**, Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου στην εταιρεία ΛΑΝΑΚΑΜ ΑΕ και Υπεύθυνος Διαχείρισης Κινδύνων στην εταιρεία Revoil ΑΕ. Στο πάνελ μετείχαν επίσης ο **Άγγελος Μπίνης**, Διοικητής της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, CGAP, CRMA, CFE, COSO IC, ο **Γιάννης Σελίμης,** Εκτελεστικός Γραμματέας της Περιφέρειας Αττικής και Ειδικός Γραμματέας του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών Ελλάδας, ο **Γεώργιος Χλωμούδης**, Group Data Protection Officer στην ICAP CRIF και μέλος ΔΣ του Η.Α.RI.MA, ο **Αντώνης Κούκουζας**, Fire Officer - Legal Affairs Specialist at Ministry for Climate Crisis and Civil Protection και η **Αγγελική Καραΐσκου,** Διευθύντρια Ασφάλειας και Διαχείρισης Κινδύνου στις Υγειονομικές Μονάδες, ΟΔΙΠΥ , Πρόεδρος Ελληνικής Εταιρείας Ελέγχου Λοιμώξεων.

Ο **Ιωάννης Πλούμπης** ανέφερε μεταξύ άλλων ότι : "Η Διαχείριση Κινδύνων στο Δημόσιο είναι ένα θέμα που θα απασχολήσει πολύ έντονα του φορείς και τους οργανισμούς του δημοσίου τα επόμενα χρόνια. Ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Στελεχών Διαχείρισης Κινδύνου (ΠΑ.ΣΥ.Σ.ΔΙ.Κ.)

μέσα από την εξαιρετική συνεργασία που είχε με την CLEON Conferences & Communications κατάφερε να αναδείξει την σημαντικότητα του Risk Managment στην σύγχρονη επιχείρηση αλλά και στον δημόσιο τομέα. Πιστεύω ότι ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Στελεχών Διαχείρισης

Κινδύνου (ΠΑ.ΣΥ.Σ.ΔΙ.Κ.) θα κληθεί να παίξει καθοριστικό ρόλο την επόμενη μέρα και είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι το Risk Managment θα αποτελέσει ίσως το σημαντικότερο εργαλείο του ευρύτερου δημόσιου τομέα για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων θεμάτων διοίκησης του. Η διαχείριση κινδύνων θα προσδώσει αξία στο δημόσιο και θα επιλύσει προβλήματα που για πολλά χρόνια ταλανίζουν του φορείς και τους οργανισμούς. Τέλος, δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ στο σημαντικό επίτευγμα του συνδέσμου για την αναγνώριση της πρώτης πιστοποίησης της διαχείρισης κινδύνων για στελέχη των μονάδων υγείας που επιβεβαιώνει για ακόμα μια φορά το πόσο σημαντικό είναι να δημιουργηθεί μια κουλτούρα διαχείρισης κινδύνων στο δημόσιο και στο πλαίσιο αυτό ο σύνδεσμος έχει ετοιμάσει πολλές ακόμα πιστοποιήσεις για τον ευρύτερο δημόσιο τομέα και όχι μόνο.»

Ο **Άγγελος Μπίνης,** αναφέρθηκε στη σημασία της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων στη δημόσια διοίκηση, προβάλλοντας ως παράδειγμα ώριμης εφαρμογής στον δημόσιο τομέα, τη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις και κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, είτε πρόκειται για τα διαρθρωτικά ταμεία είτε για έργα που εντάχθηκαν στο Ταμείο Ανάκαμψης. Αναφερόμενος στις διατάξεις που εισήχθησαν με τον Ν. 4795/2021 αναφορικά με το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου στον δημόσιο τομέα, ο Διοικητής της Ε.Α.Δ. επισήμανε ότι οι προηγούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις είχαν μικρότερη επιτυχία από την αναμενόμενη και ότι στο πλαίσιο μιας ολιστικής προσέγγισης το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο θα συμπεριλάβει στο προσεχές διάστημα λεπτομερείς ρυθμίσεις για τη λειτουργία διαχείρισης κινδύνων. Παράλληλα, με στόχο την ανάπτυξη των απαιτούμενων δεξιοτήτων του προσωπικού θα πραγματοποιηθούν εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα κατά το πρότυπο της εκπαίδευσης των δημοσίων υπαλλήλων στον εσωτερικό έλεγχο καθώς και δράσεις ευαισθητοποίησης και επικοινωνίας. Τόνισε δε, ότι σκοπός των ανωτέρω ενημερωτικών δράσεων αποτελεί η κατανόηση του σημαντικού ρόλου της λειτουργίας διαχείρισης κινδύνων στο ευρύτερο πλαίσιο της δημόσιας διακυβέρνησης. Υπό το πρίσμα αυτό, η λειτουργία διαχείρισης κινδύνων σε κάθε δημόσιο φορέα όπως π.χ νοσοκομεία, πανεπιστήμια, τον ΕΦΚΑ, περιφέρειες ή σε ένα Υπουργείο θα συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη των στόχων του και ως εκ τούτου δε θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως άσκοπη απώλεια χρόνου και πόρων.

Ο **Γιάννης Σελίμης,** αναφέρθηκε στη σημασία της αποδοχής του κινδύνου κατά την εξέλιξη του μεταρρυθμιστικού προγράμματος στον κρατικό μηχανισμό και επικεντρώθηκε στην έννοια της «προβλεψιμότητας», ως μια προσέγγιση εκτίμησης της πιθανότητας να συμβεί το γεγονός που θα μας βοηθήσει στην ανάπτυξη προληπτικών πολιτικών και δικλείδων ασφαλείας για τον περιορισμό των συνεπειών στον Οργανισμό, στοιχείο που μπορεί να μας φέρει πιο κοντά στην επίτευξη των στόχων. Ο ομιλητής αναφέρθηκε επίσης στην αναγκαιότητα ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής αξιολόγησης κινδύνου για τον εντοπισμό αλλά και για τη συνεχή επικαιροποίηση των τομέων υψηλού κινδύνου, αξιοποιώντας τη διεθνή εμπειρία, προκειμένου να λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα διασφάλισης διαδικασιών που εμφανίζουν υψηλή συχνότητα, προσαρμοσμένα στους ευάλωτους τομείς, (κατασκευαστικός κλάδος, διαχείριση αποβλήτων κ.λπ.).

Ο **Γεώργιος Χλωμούδης** εστίασε στην αξία των εκπαιδευτικών προγραμμάτων διαχείρισης κινδύνων, τόσο στην θεωρητική όσο και στην πρακτική τους κατεύθυνση και εξήγησε τις μεθοδολογίες που ακολουθούνται για την υλοποίησή τους. Στο πλαίσιο της ομιλίας του ανακοίνωσε την επερχόμενη διεξαγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πιστοποιήσεις στον Δημόσιο Τομέα (Certified Public Risk Officer, Certified Municipality Risk Officer, Certified Hospital Risk Officer). Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα Certified Hospital Risk Officer το οποίο σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε από την σύμπραξη τριών εξειδικευμένων φορέων (Σύνδεσμος Η.Α.RI.MA., Οργανισμός Διασφάλισης Ποιότητας στην Υγεία και Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής ως μετεξέλιξη της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγειάς), γεγονός που εγγυάται την αρτιότητα και αξία της εκπαίδευσης. Στη συνέχεια, ανέλυσε το πως επηρεάζουν οι τεχνολογικές εξελίξεις τα εκπαιδευτικά προγράμματα, και αναφέρθηκε στις εφαρμογές τους σε δημόσιους αλλά και ιδιωτικούς οργανισμούς. Τέλος περιέγραψε τον διαρκή στόχο σχεδιασμού των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Η.Α.RI.MA. που δεν περιορίζεται στην επεξήγηση των βέλτιστων προτύπων και μεθοδολογιών αλλά πολύ περισσότερο στην παράθεση πρακτικών παραδειγμάτων για κάθε διαφορετική ενότητα του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων αλλά και για κάθε διαφορετική εταιρική οντότητα ή κλάδο δραστηριοποίησης.

Ο **Αντώνης Κούκουζας**, Πρόεδρος της Ένωσης Πτυχιούχων Αξιωματικών και Υπαξιωματικών Πυροσβεστικού Σώματος (ΕΠΑΥΠΣ) και Αξιωματικός που υπηρετεί στο Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, αφού παρουσίασε την εταιρικής φιλοσοφίας προσέγγιση και λειτουργία της ΕΠΑΥΠΣ καθώς και τις εν γένει συνεργασίες της σε ερευνητικό και

εκπαιδευτικό επίπεδο, αναφέρθηκε στην ευκαιρία αξιοποίησης της πολυσχιδούς εξειδίκευσης, δράσης και τεχνογνωσίας των μελών της, μέσω της από κοινού με το HARIMA υλοποίησης σχετικών πιστοποιημένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων απευθυνόμενων σε επιτελικά και επιχειρησιακά στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης, σε ένα πλαίσιο ολιστικής προσέγγισης του Risk Management, ώστε να ενσωματώνει θέματα Disaster, Crisis Management, Civil Protection, Environment and Safety και να καλύπτει πλήρως και τον πυλώνα του Catastrophe / Disaster.»

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά την διάρκεια του συνεδρίου απονεμήθηκαν **H.A.RI.MA. PROFESSIONAL CERTIFICATIONS** στους αποφοίτους των εκπαιδευτικών προγραμμάτων **«Certified Chief Risk Officer (C-CRO)»** και **«Certified Credit Risk Officer (C-CRRO)»** από τους **Γεώργιο Χλωμούδη**, μέλος Δ.Σ. του H.A.RI.MA. και **Γιώργο Οικονόμου**, Επικεφαλής της ομάδας Analytics της ICAP CRIF Credit Rating Agency (CRA).

Χρυσός Χορηγός: ICAP CRIF

Ασημένιοι Χορηγοί: ATRADIUS, FAIR CONSULTING, GRANT THORNTON S.A., OTE GROUP OF COMPANIES, PWC, TÜV HELLAS

Χορηγοί Επικοινωνίας: Insider, Crisis Monitor, epixeiro.gr, Insurance Daily News

- ***Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το συνέδριο:***
  https://cleon.gr/conferences/2nd-annual-conference-risk/

- ***Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Στελεχών Διαχείρισης Κινδύνου (ΠΑ.ΣΥ.Σ.ΔΙ.Κ*):**
  https://www.harima.gr/el/

Σημειώσεις για τον συντάκτη:

Η **CLEON Conferences & Communications** ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 2021. Διευθύνεται από τον Γρηγόρη Λεωνίδη που δραστηριοποιείται στον χώρο των συνεδρίων και της επικοινωνίας τα τελευταία 30 χρόνια έχοντας διοργανώσει πάνω από 100 εξειδικευμένα συνέδρια. Η εταιρεία εστιάζει στην διοργάνωση συνεδρίων υψηλού επιπέδου και προσφέρει υπηρεσίες επικοινωνίας για δικηγορικά γραφεία και επαγγελματικούς συνδέσμους. Τα συνέδρια καλύπτουν τους τομείς των νομικών υπηρεσιών, της κανονιστικής συμμόρφωσης και της επιχειρηματικότητας στους ακόλουθους κλάδους:

- Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες
- Ενέργεια
- Υγεία
- Ναυτιλία
- Αεροπλοΐα
- Οικογενειακές Επιχειρήσεις

Για περισσότερες πληροφορίες:
Βικτώρια Ζώινα, Conferences & Marketing Director
Τηλ: 210 9221717| Κιν: 6906753912 vzoina@cleon.gr | http://cleon.gr/